

•เขียนโดย Administrator•

•วัน•จันทร์•ที่ 24 •ตุลาคม• 2011 เวลา 00:00 น. • - •;•แก้ไขล่าสุด•; •วัน•พฤหัสบดี•ที่ 12 •มกราคม• 2012 เวลา 11:37 น. •

หลังจากยึดเมืองแพร่ได้แล้ว เจ้าวโชนาชนเชื้อขอความเห็นใจว่า ถูกข้าหลวงไทยกดขี่ข่มเหงสุดแสนที่จะทนได้ โดยไม่ให้ทำอะไรทำนา
ปลูกเรือนซื้อขายจำนำที่เรือนไม่ได้ การเดินทางไปไหนต้องมีหนังสือเดินทางสำหรับตัว ขอตัดไม้สร้างวัดหรือกิจการอื่นโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมไม่ได้
และมีความเห็นเจ้าข้าหลวงผู้ครองนคร จึงต้องกำจัดอำนาจข้าหลวงไทย เพื่อมอบอำนาจคืนให้แก่เจ้าหลวงผู้ครองนคร จึงต้องการกำจัดอำนาจข้าหลวงไทย
เพื่อมอบอำนาจคืนให้แก่เจ้าหลวงปกครองบ้านเมืองตามเดิม พวกตนถูกกองกำลังลำปางส่งมาปราบปรามทำลายล้างถึงถิ่นที่อยู่ของตนที่บ่อแก้ว จึงต้องป้องกันตน
และแพร่ก็จะส่งกำลังไปช่วยลำปาง จึงต้องตัดกำลังโดยกริบชิงเข้าปล้นเมืองเสียก่อน

คนอเมริกันอยู่ลำปางก็มีความเห็นว่า รัฐบาลสยามซึ่งปกครองพวกนี้อยู่ มิให้ความพิทักษ์คุ้มครองโดยเหมาะสม สำหรับกงสุลอังกฤษประจำเชียงใหม่
ชั้นแรกเข้าใจว่าเป็นปัญหาการเดือดร้อนไม่พอใจการเสียส่วย ๔ บาท การเข้มงวดกฎระเบียบหนังสือเดินทางสำหรับตัว
ภายหลังจึงเข้าใจว่าเป็นการถูกฮือฮือซึ่งข้อขึ้นก็เพื่อช่วยลาวเป็นกบฏต่อต้านพวกข้าหลวงไทย

กระทรวงนครบาลมีความเห็นว่าเป็นนิสัยสันดานโจรของพวกเจี้ยวเอง กระทำโจรกรรมปล้นสะดมแย่งชิงลูกค้าวาณิชเนื่อง ๆ
เมื่อไม่มีงานทำก็ขอมุมเป็นโจรหมู่ใหญ่ขึ้น ได้โอกาสก็ปล้นเมืองแพร่เสียเลย รัฐบาลสยามโดยกระทรวงมหาดไทย ได้ให้เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี มีสเตอร์โรบินซ์
ที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทย มีสเตอร์อริค สท. จ. ลอว์สัน รักษาการผู้บังคับการตำรวจนครบาล ให้ทำการสืบสวนสอบสวนแยกย้ายกันไปสถานที่ต่าง ๆ
ทั้งในกรุงเทพฯ ทางภาคเหนือและที่อื่น ๆ ก็ได้ความต้องกันว่า เป็นเรื่องการเมืองไม่ใช่เป็นการลุกขึ้นต่อต้านอำนาจรัฐบาลสยามแต่ประการใดไม่
เจี้ยวต้องการยึดครองหัวเมืองในมณฑลพายัพทั้งหมดมี เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ และน่าน
เพื่อเป็นฐานกำลังสะสมผู้คนอาวุธเสบียงอาหารอย่างแท้จริงเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของเจี้ยวเอง
เนื่องจากหัวเมืองเหล่านี้ไม่มีกำลังทหารป้องกันตัวได้เพียงพอกว่ารัฐบาลไทยกรุงเทพฯ จะส่งทหารขึ้นมาถึง เจี้ยวก็ยึดเมืองได้ทั้งหมดแล้ว
ประกอบทั้งพลเมืองก็เกรงกลัวเจี้ยว มีความเห็นอกเห็นใจเจี้ยว ด้วยเกี่ยวข้องกับสายโลหิต วงศาคณาญาติ ทางสมรส อพยพถ่ายเทไปมาระหว่างกันนับได้ ๒
ศตวรรษกว่าที่ได้อยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองของพม่า (ดูบทความเรื่องเจ้า ๗ คนในเว็บวังพ่อนดอกคอม)
พลเมืองก็เกลียดชังข้าหลวงไทยฝ่ายใต้เป็นทุนอยู่แล้วที่เก็บส่วยแล้วยังต้องถูกเกณฑ์แรงงานซ้ำอีก
บรรดาผู้ครองนครก็ไม่พอใจที่ถูกลิดรอนอำนาจและที่สำคัญที่สุดคือค่าภาษีต่อไม้ ต้องสูญเสียไปให้แก่รัฐบาลกรุงเทพฯ ได้รับเงินตอบแทนเป็นรายปีไปปีละ
๑๕๐,๐๐๐ บาท น้อยกว่าได้รับจริง จึงไม่พอใจ เป็นการง่ายที่จะจูงใจไปให้แข็งข้อต่อรัฐบาลกรุงเทพฯ

บรรดาเจี้ยวเจ้าฟ้า ๑๙ หัวเมืองได้ตกลงกันที่จะยกเจ้าเมงกุนเจ้าพม่า ผู้อ้างสิทธิในราชบัลลังก์พม่าผู้หนึ่ง ขึ้นเป็นกษัตริย์พม่าแทนพระเจ้าอิทธิ
ซึ่งพ่ายแพ้อังกฤษถูกเนรเทศไปอยู่อินเดียแล้ว ดังนั้นในปี พ.ศ. ๑๙๙ เจ้าแวนทิพย์ภคินีเจ้าฟ้าเชียงตุงจึงเดินทางมาผูกสัมพันธ์ไมตรี กับเมืองเชียงใหม่ ลำพูนและลำปาง
กำหนดนิตหมายอีก ๒ แห่งคือในปี ร.ศ. ๑๒๑ วันเพ็ญเดือนยี่ ตรงกับวันที่ ๑๕ พ.ย. เจ้าเมงกุนจะมาจากเมืองเชียงรุ่งยกเข้าตี ๕ เมืองในมณฑลพายัพพร้อมกัน
เพื่อเป็นฐานสะสมกำลังยกไปตีเมืองอังวะในเวลาต่อมา แล้วเจ้าฟ้าเจี้ยวก็จะยกเจ้าเมงกุนขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมืองเชียงรุ่ง ขอให้เจ้าหลวงอยู่เฉย ๆ
ไม่ต้องทำอะไรละจัดให้มีตัวแทนเจี้ยวติดต่อบริการงานกับทุกเมือง เชียงใหม่มีปู่เจ้าสันดา ปู่เจ้าสรีกดา จอองกระแจะ พากหลวง ลำพูนนายฮ้อยคำจ่าง

•เขียนโดย Administrator•

•วัน•จันทร์•ที่ 24 •ตุลาคม• 2011 เวลา 00:00 น.• - •น้ใกล้สุด• •วัน•พฤหัสบดี•ที่ 12 •มกราคม• 2012 เวลา 11:37 น.•

ลำปางมีสภาพอากาศ หนาวเย็น พะกาคำ แพร่มีพะกาหมอง สลาไปไชย ไปอ อ นานมีน้อย อุ สางปา น้อยบุก

ส่วนแพร่และน่านไม่ได้มาเพราะติดอยู่กับเมืองภาคกลางของไทย เกรงความลับจะรั่วไหล แต่ก็ได้ติดต่อกันทางหนังสือแทน

บังเอิญเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นที่แพร่เสียก่อนถึงกำหนดหมายเพียง ๔ เดือน แผนการเดิมจึงต้องล้มเหลวไป

เพราะรัฐบาลไทยสามารถส่งกำลังทหารขึ้นมาปราบปรามได้ทันที่และสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ แม้กระนั้นเงี้ยวก็ยังไม่สิ้นความพยายาม

ได้ประชุมกันที่เมืองเชียงคำเพื่อแผนการเดิมโดยจะยึดเมืองน่านไว้ก่อน เพราะน่าเจริญมั่งคั่งมาก มีการทำนาได้ผลดี มีบ่อเกลือ มีผู้คนมากที่จะใช้แรงงานหาบได้ จึงได้เพียรพยายามก่อวุ่นจวมตีเมืองต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

รัฐบาลไทยได้ประท้วงไปยังอุปทูตอังกฤษที่เพิกเฉยปล่อยให้เจ้าแวนทิพย์ซึ่งเป็นผู้ที่รู้กันว่าเป็นหัวหน้าใหญ่ของโจรเงี้ยวคอยบงการอยู่นอกประเทศว่าเป็นการง่ายและเหมาะสมที่สุด ที่จะให้ความสงบสุขกลับคือสู่ภาคเหนือสยาม โดยห้ามเจ้าแวนทิพย์มิให้ใช้อำนาจเขตอังกฤษเป็นฐานดำเนินกรต่อประเทศเพื่อนบ้านที่มีมิตรต่อกัน

เมื่อได้รับแผนการมา เงี้ยวก็ก่อให้เกิดการปั่นป่วนทวีขึ้นแก่บ้านเมืองโดยลำดับ โดยปล้นสะดมราษฎรเมืองต่าง ๆ ทำโจรกรรมคนเดินทางมีพวกอยู่เป็นต้น

ตีชิงและฆ่าเจ้าทรัพย์ตายหนักมือขึ้น เพื่อเพิ่มความเกลียดชังรัฐบาลไทยฝ่ายใต้ให้แก่ชาวเมืองยิ่งขึ้น ที่ไม่สามารถปกครองบ้านเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุขได้

มีทับทวีความเดือดร้อนมากยิ่งขึ้น ที่ลำปางแขวงแม่เมาะ แม่จาว แม่จาง บ้านหัวเสือ มีการปล้นสะดมฆ่ากันตายขนาดหนัก

เพราะภูมิภาคแถบนั้นเป็นดงใหญ่ที่อยู่ของเงี้ยวถึงเชียงใหม่ ๓,๐๐๐ คน ในลำปางเงี้ยว ๕๐๐ คน เจ้าทรัพย์มีความเกรงกลัวไม่อาจต่อสู้ผู้ร้าย

แม้มีสินบนนำจับก็ไม่กล้านำความมาบอก เกรงผู้ร้ายจะอาฆาตกลับมาทำร้ายเอาภายหลัง

เค้านามหลวงเมืองนครลำปางต้องการเร่งมือปราบปรามให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว จึงจัดตั้งกองสอดแนมขึ้นแยกย้ายสืบจับเป็น ๓ กอง คือ ๑.

กองเจ้าบุญฤทธิ์วงษ์มานิตย์ พระยาอุตรการ ไปสืบจับที่แม่จาว แม่จาง และเมืองลอง ๒. กองเจ้าราชภาคิกวงษ์ ไปแม่เมาะ ปางปวย ๓. กองพระมนตริพนกิจ

เจ้าราชสัมพันธ์ หลวงอัยสุรย์ และขุนภูธรธรรณูรักษ์ ไปเมืองต้า ครั้นวันที่ ๑ ก.ค. ๑๒๑ กองเจ้าราชภาคิกวงษ์ ได้ไปพบผู้ร้ายเงี้ยวและคนเมืองประมาณ ๔๐ คน

ที่ปางปวย ได้ยิงต่อสู้กันตำรวจภูธรยิงเงี้ยวตาย ๓ ตำรวจภูธรตาย ๑ เจ้าราชภาคิกวงษ์ ต้องถอยมาที่แม่เมาะเพราะถูกปืนหมด ขอกำลังเพิ่มเติม

กองพระมนตริพนกิจได้เข้ามาสมทบด้วย ติดตามผู้ร้ายไปถึงตำบลท่าขามตก ล้อมจับผู้ร้ายได้ ๑๑ คน เป็นเงี้ยว ๗ คนเมือง ๔ ผู้ร้ายหนีไปทางตะวันตกเฉียงใต้

ซึ่งเป็นดงเงี้ยวเรียกว่า บ่อแก้ว ในแขวงเมืองลอง ซึ่งขึ้นอยู่กับลำปางในขณะนั้น ลำปางโทรเลขไปเชียงใหม่ขอกำลังทหารไปช่วย พระยานริศรราชกิจ

ข้าหลวงไทยมณฑลพายัพส่งขุนพลพัฒนาภิรมย์พร้อมนายสิบพลทหารรวม ๓๗ คนให้มา เมื่อกองทหารออกเดินทางจากเชียงใหม่เมื่อวันที่ ๑๔ ก.ค. ๑๒๑ มาถึงแล้ว

ในวันที่ ๑๙ ก.ค. ๑๒๑ พระมนตริพนกิจ (เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี) ข้าหลวงนครลำปางพร้อมด้วยเจ้าราชบุตรเสนาตำแหน่งมหาดไทย

เจ้าราชภาคิกวงษ์ผู้บังคับการตำรวจภูธร ขุนภูธรธรรณูรักษ์นายแขวงเวียงเหนือ เจ้าราชสัมพันธ์วงษ์ พระยาอุตรการ พระยาชำนาญราชกิจ มีปืนแมลลิดอร์

เมาเซอร์และปืน ๑๒ นัดครบทุกคน กับพลทหาร ๓๐ คน พร้อมคนหาบหามอีกจำนวนหนึ่ง เดินเป็นกองทัพยกออกมาจากนครลำปาง มุ่งหน้าไปเมืองลอง บ่อแก้ว

วันที่ ๒๒ ก.ค. ๑๒๑ ถึงบ้านแม่ปาน (ปากปาน) ซึ่งห่างจากบ่อแก้วประมาณ ๔ ชม. จึงหยุดพักแรมคืน

วันรุ่งขึ้นที่ ๒๓ ก.ค. ๑๒๑ เวลาอรุณรุ่ง พระยามนตริพนกิจได้จัดให้ทหารและพลตำรวจภูธร ๒๐ คนเป็นกองหน้าคอยระวังเหตุยกล่วงหน้าไปก่อน

พระมนตริพนกิจยกเป็นกองกลาง ส่วนกองเสบียงตามหลัง ครั้นเวลาเช้า ๒ โมง ๔๐ นาที กองหน้าที่ยกล่วงหน้าไปก่อนนั้นไปถึงดอยสองเกียน

เป็นลำห้วยช่องแคบระหว่างเขา พบเงี้ยวผู้ร้ายตั้งรับคอยท่าอยู่บนเชิงเขาทั้งสองข้าง มีสลาไปไชยเงี้ยวเขตแดนเมืองลองบังคับอังกฤษเป็นหัวหน้า

ชำนาญภูมิประเทศดีกว่า ตัดต้นไม้ใหญ่ล้มทับทางขึ้นทางออกเสียด้วย ผู้ร้ายเงี้ยวได้ยิงกองหน้าก่อน พอกองกลางพระยามนตริพนกิจไปถึงก็ตั้งเป็นสัญญาณ

กรุลงมาจากภูเขาทั้งสองข้างประมาณ ๒๐๐ คนเศษ เป็นเงี้ยวโดยมากมีคนเมืองและขมุบ้าง ระดมยิงกองทัพลำปางลงมาจากข้างบนอย่างหนาแน่น

กองทัพลำปางตกอยู่ในสถานะเสียเปรียบเพราะอยู่ในลำห้วยช่องแคบเบื้องล่างเหลือกำลังที่จะต้านอยู่ได้ ต้องล่าถอยออกมาไม่เป็นขบวน ต้องสูญเสียทหารไป ๖ คน

ตำรวจภูธร ๖ คน ข้าง ๓ เชือก ม้า อารูปืน เเสบียงอาหารมากมาย และที่สำคัญที่สุดคือลูกปืน ๒ หีบ

อันส่งผลให้ลำปางต้องอพยพออกจากเมืองยามวิกาลเพราะไม่มีลูกปืนจะต่อสู้เงี้ยวปล้นเมืองในเวลาต่อมา ยกกำลังกลับลำปางผ่านไปทางเมืองลอง

เหตุการณ์ครั้งนี้เงี้ยวประสพชัยชนะอย่างง่ายดาย ได้อารูปืนและกระสุนมาเพิ่มเติมมากมาย เพิ่มความเหิมเกริมยิ่งขึ้น

จึงเป็นจุดหักเหให้เงี้ยวก่อการกำเริบจากโจรกรรมธรรมดากลายเป็นการจลาจลแข็งข้อต่ออำนาจปกครองของบ้านเมือง เป็นเรื่องทางการเมืองไป